

## ЗАЕТОСТТА НА ЖЕНИТЕ КАТО ВЪЗМОЖНОСТ ЗА УДЪЛЖАВАНЕ НА ТЕХНИЯ АКТИВЕН ЖИВОТ

Искра Белева

*Институт за икономически изследвания при БАН*

i.beleva@iki.bas.bg

**Резюме:** *Анализът на участието на жените в заетостта показва наличието на редица обективни и субективни ограничения, свързани с полови, семейни, здравословни и др. характеристики. Доброто им познаване създава възможност за намаляване на негативните им ефекти чрез подходящи политики. Ключово значение за удължаването на трудовия живот на жените имат професионалните им квалификации и знания. От тази гледна точка е налице необходимост от повече възможности за професионално развитие и ефективно преквалифициране чрез гъвкави форми за „учене през целия живот“. Развитието на такива политики е важна насока за повишаване на трудовата активност и продължителността на трудовия живот на жените.*

**Ключови думи:** заетост, учене през целия живот, професионално развитие и квалификация

Трудовата заетост в България е проблем, който все повече фокусира вниманието на обществото и изследователите поради нарастващите дисбаланси между търсене и предлагане на труд. Предлагането на труд е подложено на негативните въздействия на продължаващата демографска криза (ниска раждаемост, емиграция на работна сила), и ниската икономическа активност на трудоспособното население. Ето защо въпросите за по-пълното включване на наличната работна сила в заетост и разширяване на възможностите за по-ефективното ѝ използване са сред приоритетите на политиките на пазара на труда. В този контекст пълноценното участие на женската работна сила в заетостта е важна предпоставка както за по-доброто балансиране на пазара на труда, така и за подобряване на доходите и благосъстоянието на българските домакинства и за намаляване на бедността.

### УЧАСТИЕТО НА ЖЕНИТЕ В ЗАЕТОСТ – ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

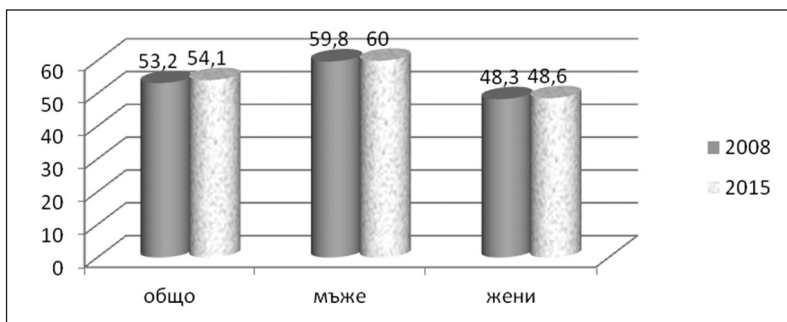
Активният трудов живот на жените среща редица предизвикателства, които в различните възрастови граници произтичат от:

- раждането на деца и тяхното отглеждане в по-младите години (20–40);

- грижите за семейството и за по-възрастните родители в по-зряла възраст (40–50 години) и
- здравословни проблеми в предпензионния период. В този смисъл желанието на жените да поддържат трудовата си заетост е строго индивидуално и се определя най-вече от лични и семейни обстоятелства.

Посочените по-горе предизвикателства могат да бъдат илюстрирани със статистическите данни, показващи по-ниската икономическа активност, заетост и заплащане на труда на жените.

Равнището на *коефициента за икономическа активност* през периода 2008–2015 г. показва, че активността при жените е с повече от 10 процентни пункта по-ниска от тази при мъжете. Също така динамиката на тази активност, която през разглеждания период е много слаба и за двата пола, не променя тази разлика и през 2015 г. икономическата активност при жените е с 11,2 процентни пункта по-ниско в сравнение с икономическата активност при мъжете. Доброто познаване на причините, поради които жените имат по-ниска икономическа активност, е съществена стъпка за изграждане на ефективна политика за тяхното активиране. Вероятно посочените по-горе причини могат да бъдат детайлизирани и така да разкрият една много по-пъстра картина от проблеми (фиг. 1).



Източник: НРС, [www.nsi.bg](http://www.nsi.bg), Пазар на труда, Годишни данни.

**Фигура 1.** Динамика на икономическата активност на населението над 15-годишна възраст общо и по пол в България (в %)

Една стъпка в това отношение е проследяването на икономическата активност при различните възрастови групи. Данните показват, че при възрастовите групи 15–64 г. през 2015 г. равнището на икономическа активност при мъжете (73,2) е по-високо от това при жените (65,4) със 7,8 процентни пункта. Доколкото обаче предмет на дискусия на тази кръгла маса са въпросите за удължаване на трудовия живот на жените, вниманието ни се фокусира на възрастовата група 55–64 г. В тази възрастова група през 2008–2015 г. икономическата активност при жените има по-висока динамика от тази при мъжете, въпреки че като равнище разликата от повече от десет процентни пункта остава (фиг.2).